

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉHO ÚŘADU
VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

ČERVENEC – SRPEN 1995

Zpravodaj MěÚ Vysoké nad Jizerou - Větrník č. 7 - 8/1995, vedoucí redaktorka
Ludmila Hnyková, napsal Petr Srna, náklad 400 ks., cena 6,- Kč. Příspěvky za-
sílajte do každého 3. v měsíci na MěÚ ve Vysokém nad Jizerou PSČ 512 11.
Vytiskla tiskárna Glos s. r. o. Semily, tel. /fax: (0431)2644 v roce 1995.

P. Bosmans:

Já a moje velká pusa

*Také já mám velkou pusou?
Mluvím rád o tom,
do čeho mi nic není?
A nejrady ovšem o těch druhých?
Odsuzují rychle
a plný rozhořčení všechno,
co se těm druhým přihodilo?
Ale ano, vyznám se až moc dobře
v těch malých i velkých skandálech.
Vím, kdo kradl v obchodě,
kdo utekl z domu.
A na to vše, co se druhým přihodilo,
pronesu se svatouškovským
obličejem:
„Ach, to je ale hrozné...!“*

*Kdyby tak druzí lidé
všechno o mně věděli!
Všechno,
mé tajné myšlenky, všechna moje
nevyslovená přání,
touhy, celou mou minulost!
Měl bych se už konečně nad tím vším
zamyslet a umínit si:
Od této chvíle budu o svých bližních
více mlčet.
Kdyby oni měli možnost
všechno o mně vědět,
neměl bych prázdný důvod
být pyšný.*

ZPRÁVY z městského úřadu

Ze 6. veřejného zasedání

Dokončení vodovodního přivaděče

MěÚ rozhodl, že bude vypsáno výběrové řízení na provedení dokumentace na vodní přivaděč Rejdice - Vysoké na zajištění další výstavby a finančních prostředků na rok 1996, kdy má být stavba dokončena.

Bytová výstavba

Byla projednávána otázka bytové výstavby. Výše státního příspěvku činí na bytovou jednotku 2+1 (50 m²) 320.000,- Kč a další podporu na infrastrukturu 50.000,- Kč. Případní zájemci o tuto výstavbu nechť se hlásí na MěÚ o podrobnější informace.

Prodej bytů

Dále bylo rozhodnuto o prodeji bytů v čp. 222 (šestibytovka). Byty budou nabídnuty nejdříve současným nájemníkům.

Muzeum

Na programu byla dále problematika muzea a zastupitelé rozhodli, že bude zachována právní subjektivita muzea, ale bylo uloženo revizní a kontrolní a finanční komisi provést kontrolu hospodaření za uplynulé dva roky a tajemníku MěÚ vypracovat návrh statutu muzea.

OZV

Byla odsouhlasena obecně závazná vyhláška o ochraně občanů před účinky hluku v období nočního klidu od 22.00 – 6.00 hod.

Pozemková komise

MZ určilo komisi, která rozhodne o způsobu odprodeje pozemků v majetku města, a to ve složení: K. Bárta, J. Ďoubalík a J. Chmelík.

Náhrada škod

Byly řešeny škody vzniklé přírodním živlem - přivaly dešťové vody - a bylo rozhodnuto o rozpočtové změně, aby tyto škody mohly být uhrazeny.

ÚP

Občané byli informováni o zahájení veřejněprávního konceptu územního plánu Vysokého nad Jizerou. Územně plánovací dokumentace je k nahlédnutí každý den v pracovní době na MěÚ a bude vystavena a projednána 25. července od 10.00 hod. pro dotčené orgány státní správy a od 16.00 hod. pro občany města v zasedací síni požární zbrojnice ve Vysokém. Vyzýváme občany, aby těmto materiálům věnovali zvýšenou pozornost.

OZNÁMENÍ:

V měsíci červenci bude zahájen provoz v místní pekárně.

Stávající podnikatelé Květky - manželé Fišerovi - otvírají v prostorách bývalé opravní obuvi nový obchod. Podrobnosti v příštím čísle.

Poděkování

Za údržbu plastické mapy patří velký dík paní Jiřině Ďoubalíkové. Vykonává dobrovolně tuto ušlechtilou práci již řadu let.

Bankomat

Koncem června byl ve spojitelně ve Vysokém n. Jiz. odpojen bankomat. Redakce Větrníku vznesla dotaz na vedení ČS, proč byla tato služba obyvatelstvu města, celému okolí, návštěvníkům a turistům likvidována. Dle vyjádření odpovědných pracovníků ČS z Turnova je bankomat odpojen pro nízké využití a přemístěn do Jablonce n. Jiz., kde se očekává vyšší zájem a větší výběr finančních prostředků.

Uznání

MěÚ vyjadřuje uznání vedení nákupního střediska v oddělení potravin ve Vysokém nad Jizerou za výrazné zlepšení úrovně prodeje, a to jak v podstatném rozšíření sortimentu, v dostatečném a včasné zásobování základními potravinami (chléb, pečivo atd.), dodáváním čerstvých „neprošlých“ potravin, pružnější odbavování u pokladen. Věříme, že osazenstvo prodejny zvládne ke spokojenosti všech nakupujících i náročné zatížení během letní sezóny.

Udržování pořádku ve městě

MěÚ vyzývá všechny majitele zahrádek a luk, aby své pozemky udržovali v pořádku, včas posekali (za úhradu provádějí i pracovníci MěÚ), aby se plevel nešířil na pozemky ošetřované a udržované pravidelně.

Anketa

Redakce Větrníku by ráda přiblížila čtenářům činnost zastupitelů města, a proto od měsíce září 1995 bude ve Větrníku probíhat anketa se zastupiteli města o jejich konkrétní činnosti ve prospěch občanů za 1. pololetí t. r. Tato anketa by měla obsahovat v podstatě pouze dvě otázky, a to: Co a kdy jste konkrétně vykonali(a) pro naše město? Tuto informaci uveřejňujeme s předstihem, aby „konšelé“ vysočtí měli o své dovolené o čem přemýšlet.

Pro zajímavost trochu statistiky k 1. 12. 1994.

Počet obyvatel Vysokého	1381
v předproduktivním věku	262
v produktivním věku	797
v poproduktivním věku	322

okres Semily na 1000 obyvatel:

sňatků	4,8
rozvodů	2,7
přírůstek obyvatel	0,8

Počet potratů na 1000 obyvatel

r. 1991	12,0
r. 1992	10,6
r. 1993	7,5
r. 1994	6,3

Počet potratů v okrese Semily celkem:

r. 1991	904
r. 1992	805
r. 1993	572
r. 1994	481

Počet živě narozených na 1000 obyvatel:

r. 1991	13,1
r. 1992	13,2
r. 1993	12,1
r. 1994	10,0

Počet živě narozených v okrese Semily celkem:

r. 1991	992
r. 1992	1004
r. 1993	922
r. 1994	757

Zprávy komisí

Z komise KRK

Vážení občané,

jak jistě mnozí z Vás vědí, městské zastupitelstvo zřídilo některé komise, o kterých je přesvědčeno, že pomohou při řešení různých záležitostí města, které spadají do kompetencí těchto komisí, a že jejich členové za to ponесou také patřičný díl odpovědnosti. Ze zákona však musí mít obec zřízenou komisi kontrolní a revizní a komisi finanční. Jako předseda kontrolní a revizní komise (KRK) bych Vás ve stručnosti chtěl seznámit s představou naší činnosti v rámci našeho města.

Je třeba, aby si občanská veřejnost byla vědoma toho, že KRK je v rámci samostatné působnosti obce orgánem, který má vyřizovat stížnosti, petice a připomínky občanů, kontrolovat realizaci přijatých opatření, dodržování obecně závazných vyhlášek, opatření stanovená zastupitelstvem atd. Komise je kontrolním a iniciativním orgánem obecní rady, v našem případě starosty, neboť rada nebyla ze známých důvodů ustanovena. Zjištění, návrhy a podněty komise se pak přes starostu mohou dostat až na jednání zastupitelstva, neboť komise sama nemá právo předkládat návrhy a náměty obec-

nímu zastupitelstvu. Nemůže také kontrolovat volené orgány obce, tedy zastupitelstvo, starostu a jeho zástupce či obecní radu. V některých případech může KRK kontrolovat i činnost ostatních komisí, což je aktuální zejména v našem případě, kdy není ustanovena obecní rada. I když je tato organizační struktura pro mnohé možná trochu nepřehledná, jsem přesvědčen o tom, že se každý občan této obce může dovolat svého práva, aniž by musel věci řešit např. soudní cestou nebo si stěžovat tam, kde se jeho problém určitě nevyřeší. V tomto duchu bychom jako členové KRK chtěli postupovat.

Z dosavadní činnosti KRK, která ještě nenabrala plné obrátky, uvádím následující. Komise se sešla 6. 6. 1995 a bude se scházet zhruba v měsíčních intervalech. Na tomto zasedání byl jediný bod, a to causa Telecom. K tomu se sešlo mnoho oprávněných stížností občanů. KRK se po zvážení všech okolností rozhodla podat stížnost na příslušný stavební úřad v Rokytnici n. Jiz., který tuto stavbu povolil, a požaduje, aby tento orgán také plnil kontrolní a dozorovou činnost vyplývající z územního rozhodnutí se všemi sankcemi, které mu jako orgánu státní správy přísluší. Dále jsem jako předseda KRK podal námítku k již zmíněnému stavebnímu úřadu ohledně stavebního povolení vydaného ke

stavbě rekreačního objektu na parcele 1643/6. Po vyjádření stavebního úřadu bude tato záležitost projednávána na dalším zasedání KRK.

Závěrem chci požádat všechny občany, aby se obraceli na členy KRK a my se vynasnažíme vyřídit vaše náměty, připomínky a stížnosti co nejrychleji a odpovědně.

Kontaktovat můžete písemně i osobně:

Karla Bárta
předsedu KRK
a místostarostu MZ

a dále členy KRK:
Martinu Poloprutskou
ing. Ivana Hanuše
Františka Matouška ml.

Pokud by některý z občanů měl chuť se zapojit do práce KRK, nechtě se přihlásit, potřebujeme nutně ještě pátého člena. Děkuji Vám.

Karel Bárta

ŠKOLNÍ OKÉNKO

Škola vysocká (seriál) 1. díl

Náš „školní seriál“ spěje ke konci. Nečekejte však, milý čtenáři, vyvrcholení v podobě popsání dlouhého životaběhu vysocké

školy, školy v centru regionu udávající tón školnímu orchestru Vysocka. Popsání vysocké školy bude krátké. Na rozdíl od okolních obcí pyšících se dlouhou historií školy prostřednictvím školních kronik, které mají v některých případech počátek už v 18. století, má Vysoké dochované školní kroniky až od r. 1930. Přes usilovné pátrání v archívech, muzeích i u soukromých osob se nepodařilo získat dokumenty starší, přestože není pochyb o tom, že existovaly. Pamětníci uvádějí, že je na vlastní oči viděli při poslední velké přestavbě školy v letech 1972/73. Kam se asi poděly? Doufejme, že při zmíněné přestavbě nevzaly za své a že jen někde zapomenuty odpočívají. Jejich historickou cenu netřeba zdůrazňovat. Těšme se, že se ve vhodnou chvíli objeví a pomohou dopsat stránky starší historie.

Z literatury (viz např. Vysoké nad Jizerou od dr. V. Lukáše z r. 1992) se dovídáme, že existovaly prameny dokazující existenci školy ve Vysokém v poslední třetině 18. století. (Je velmi pravděpodobné, že škola existovala mnohem dříve.) Každopádně se ví, že při požáru města v r. 1834 byla škola v domě č. 6 v místech dnešního pomníku padlých. Až do roku 1855 se stejně jako v okolních obcích stě-

hovala po nájmech. Po požáru pro ni dlouho nebylo nikde místo. Teprve v roce 1853 se podařilo městu shromáždit peníze na zakoupení domu č. 140 v Zákostelí. Zde se škola usadila v roce 1855 a to na 27 let. (Dnes školu připomíná tabulka na nájemním domě za pekárnu.) Uvádí se, že na prodlžení měly vinu úřady i kníže Rohan, takto patron kostela i školy, protože odmítli školu vydržovat. Do nové budovy na náměstí se škola přestěhovala v roce 1882. Sdílela ji dlouho spolu s radnicí. Ve školní sborovně se konala zasedání městského zastupitelstva! V budově byla i městská kancelář, po jistou dobu i kancelář okresního výboru. A nejen to. V přízemí budovy byla restaurace, později i řeznický krám, v 2. patře sál ochotnického divadla. V této budově zahájila svou činnost i škola měšťanská, zřízená v r. 1894 (chlapecká) a v r. 1898 (dívčí). V r. 1898 zde zahájila svou činnost i škola živnostenská.

O okolnostech stavby nové školy pojednává zápis uschovaný v pouzdře za znakem města v 1. poschodí budovy. Pouzdro bylo vyňato při zmiňované poslední přestavbě v r. 1972/73. Text opsál do školní kroniky tehdejší ředitel F. Tetauer. Protože se jedná v současnosti o jediný existující dokument o vysocké

škole z období před rokem 1930 a protože jeho obsah není nezajímavý, dovolujeme si ho ocitovat. Píše se rok 1878...

„Stavba obecní a školní budovy městským zastupitelstvem dne 3. března usnesená, schválená dle plánů stavitele Petra Kramáře, měšťana vysockého, zadána byla - provedena nebyla, protože takový palác zapotřebí obec nemá. Zčásti stalo se to přičiněním některých členů obecního zastupitelstva tehdejšího (jichž jména by zasluhovala uveřejnění), kteří sobě neobtěžovali, úřadům v záležitosti stavby zamýšlené rozhodujícím, věc tuto v nepravém světle vylíčili a tím chvalitebnou snahu většiny obecního zastupitelstva zmařili, nepomyslíce, jakou ztrátu obci svým odporem činí - a tak se nestavělo.

Uplynuly dva roky. Dne 15. října 1880 usnesla se místní školní rada za předsednictví purkmistra na stavbě nové školy.

Na schůzi dne 16. listopadu 1880 schválil obecní výbor místní školní radou vysockou předložený plán i rozpočet a usnesl se na věnování obecního pozemku na stavbu školy.

Se stavbou započato 17. května 1881 a za trvání dosti pěkného počasí pokračovala tato hbitě ku předu a téhož roku pod střechem vyvedena byla.

V roce 1882 se započalo se stavbou již začátkem dubna. Počasí bylo dosti nepříznivé, stále deště. Práce truhlářské, klempířské, zámečnické a více jiných zhotoveny byly hlavně domácími schopnými řemeslníky.

Úhrnný náklad na budovu dle rozpočtu stavitele činil 56 085 zlatých. Stavba byla zadána za 53 000 zlatých.

Obec současně naplánovala, jak se uhradí tato částka:

1. Přírážkou k lihovým nápojům 9 842 zl.
2. Část školního fondu 2 779 zl.
3. Okresní zastupitelstvo věnovalo 271 zl.
4. Obecní hotovost 3 475 zl.
5. Fond vysocký na stavbu obecní 493 zl.
6. Výtěžek z prodeje obecního domu č. 140 5 500 zl.
7. Ostatek školního fondu 8 897 zl.
8. Očekávaná subvence 6 000 zl.
(dostalo se však jen 2 500 zl.)
9. Zbytek kolem 20 000 zl.
byl uhrazen zápůjčkou. " Tolik tedy zápis.

Ze všech dosud představených škol byla vysocká pochopitelně největší - počtem žáků, počtem učitelů i velikostí budovy.

Kromě vysockých dětí do ní chodily děti z Helkovic, Zlaté Olešnice, Roprachtic, Sklenařic, Stanového,

Staré Vsi, Škodějova, Tříče, Pasek n. J., Roztok, Jesenného. Z míst, kde nebyla škola, od počátku školní docházky, ostatní do měšťanky. Ve 30. letech jich bylo stále kolem dvou set.

Učitelů bylo ve srovnání s ostatními školami taky hodně - nechybělo mnoho do dvaceti. Už ve 30. letech a za války začali učit ve Vysokém někteří z těch, kteří psali poválečnou historii vysocké školy a jejichž jména jsou neodmyslitelně spjata s mým dětstvím: Emilie Bartoňová, Karel Ďoubalík, Ludmila a Petr Hnykovi - ti se za války vzali - Marta Honců a Franišek Te-tauer - i oni za války uzavřeli manželství - Josef Knob. Jména dalších znám už jen z vyprávění - Pavel Nesvadba, Dagmar Patzová, Vojtěch Lavický, Josef Ďoubalík, Anna Vodičková - ta se odstěhovala do Afriky za svým snoubencem! - nebo ze školních kronik: Anna Lízrová, Rudolf Valenta, Lidmila Seidlová, Josef Vacek.

Výstavná budova školy na náměstí je spíš dokladem faktu, že centrum regionu musí mít i největší školu prostě proto, že sem chodí nejvíce dětí - než toho, že by vysoctí radní jako celek měli ke vzdělanosti obzvlášť vřelý vztah. Citovaný pamětní zápis leccos napovídá.

Doc. PhDr. Růžena Váňová CSc.

Mateřská škola v 2. pololetí školního roku 1994 - 95

Při posezení rodičů s dětmi před velikonočními, kdy společně vymýšleli a udělali si výzdobu pro zkrášlení svého domova, předškoláci ukázali rodičům, jak vítáme jaro na mateřské škole.

Různé výlety po okolí byly zpestřeny jízdou vlakem a tunelem. Hezký výlet měly děti do Pasek, kam je odvezl pan Nedomlel. Děti dalekohledem pozorovaly panoráma Krkonoše a domlouvaly se vysílačkou. Výlet byl zakončen v Jablonci u Jizery.

Tradičně k nám byla pozvána paní Jarmila Enochová z Liberce, která zahrála hudební pohádku. Děti litovaly toho, že se nemohly zúčastnit divadla u nás ve Vysokém z důvodu nemocnosti. Oslavu Dne dětí u nás na mateřské škole zpestřilo pozvání manželů Fejklových na zmrzlinu, cukrátku a výlet do ZOO v Liberci, kam nás odvezl pan Palivec. Jeden den se také třída mateřské školy proměnila v indiánskou osadu, indiáni měli své tradiční čelenky a mnozí z nich i oblečení. Úkoly, které museli plnit, nebyly lehké. Po stopách došli k otvoru - tím byl strachový pytel, kde si našli poklad. Oštěpem mřili na cíl a odměnou jim byla čokoláda. Každý si našel poklad a ve

svém kbelíčku si odnesl nalezené dobroty. Hra pokračovala i na vycházce při hledání stop.

Předškoláci měli ukončení roku těžší, jeden den absolvovali zkoušky z plavání a odnesli si mokré vysvědčení. Druhý den si společně s rodiči zahráli „stopovanou“, plnili dané úkoly a končilo se hledáním pokladu a opékáním vuřtů na zahradě školy. Domů si na památku odnesli pěknou knížku. Všem předškolákům přejeme šťastné vykoupení do prvního školního roku.

Kolektiv učitelek mateřské školy

Z vysocké ZŠ

Čtvrťáci na výletě

Jednou odpoledne jsme se vydali pěšky na výlet do Roprachtic, protože naše paní učitelka se chtěla podívat, kde bydlí naši kamarádi, a taky chtěla poznat Roprachtice. Sluníčko svítilo, my jsme vesele pochodovali a povídali si.

Zastavili jsme se postupně u všech domků, ve kterých bydlí spolužáci z Roprachtic. Všude nás vítali, všude nás pohostili. U Nesvadbů sušenkami, u Janatů bonbonierou, u Dušků pro nás na-

pekli perníky, čokoládové salámky a dokonce nám dali i napít. Žízeň jsme měli velikou.

U pana učitele Poláka jsme viděli nádhernou skalku, kde zrovna přesazovali lekníny. A nakonec jsme si prohlédli školu, zapívali jsme si u píána, a tak dlouho jsme škemrali, až nám paní učitelka dala soutěž v násobilce. My totiž hrozně rádi soutěžíme.

Cestou k autobusu jsme dojedli preclíky a než přijel autobus, ještě jsme si chvilku povídali na zastávce. Zamávali jsme dětem, které zůstaly doma v Roprachticích, a jeli jsme také domů. Výlet se nám moc líbil a už se těšíme na další - k Jizeře.

*Slohové práce žáků 4. třídy,
pracovala P. Prokopová*

Školní rok 1994 - 1995

Je dobré, že se v naší „základce“ stále něco děje. Naši žáci se účastní mnohých soutěží a závodů. Velmi si vážíme 3. místa v dopravní soutěži v Semilech, 2. místa v recitační soutěži v okresním kole, 1. a 2. místa v biologické olympiádě, prvních míst v poznávání přírodnin. Máme velikou radost, že žáci 8. třídy udělali přijímací zkoušky a dostali se do škol zvolených v první volbě, pouze ve dvou případech v druhé volbě. Devět žáků bude stu-

dovat na středních školách s maturitou, a to dvě na obchodní akademii, dvě na umělecké sklářské, dvě na hotelové škole, dvě na gymnáziu a jedna na rodinné škole. Dvanáct žáků nastoupí do středních odborných učilišť. Jedna žákyně se rozhodla pro devátou třídu.

V rámci Evropského roku ochrany přírody žáci a učitelé vybrali 4079, - Kč pro Východočeskou zoologickou zahradu ve Dvoře Králové a sponzorují psa pralesního a čírku modrou.

Mezi nejdůležitější akce pořádané školou patří závody na lyžích v běhu i ve sjezdu, plavání v 1. a 2. tř. , návštěva divadelního představení, dětský den ve formě výletů za pokladem, školní výlety, vánoční besídky s krkonošskými poudačkami, soutěž ke Dni učitelů, soutěže v ekologii, turnaj v odbíjené učitelé versus žáci, přednáška s diafilmy o Africe.

Vylepšujeme neustále školní prostředí, jsou vymalované třídy a sborovna, dílny i chodba družiny. Ve třídách jsou opraveny olejové nátery. Ve sborovně školy je pěkné obložení ze dřeva, do ředitelny jsme koupili stůl propsací stroj. Pro zdravotní tělesnou výchovu byl zakoupen gymnastický koberec, pro zábavu a procvičení dětí pingpongový stůl, který je hodně využíván. Neustále dokupujeme moderní po-

můcky, nové učebnice. Snažíme se, abychom vytvořili pro naše děti ty nejlepší podmínky.

Přejeme všem krásné, slunečné, ničím nerušené prázdniny.

L. Halířová

Integrovaná střední škola

Závěrečné zkoušky

V červnu probíhaly v ISŠ (bývalém zemědělském učilišti) ve Vysokém závěrečné zkoušky. Tyto zkoušky v oboru zemědělec, mechanizátor v rostlinné výrobě, opravář vykonaly dvě třídy chlapců. Celkem 45 jich odchází do praktického života nebo za dalším vzděláváním a učením.

Závěrečné zkoušky v oboru odívání vykonaly i dívky 3. ročníků RŠ a dívky z učebního oboru chovatelky. Učí se vkusnému oblékání, střihání, šití a své vlastní modely předvádějí na módní přehlídce jako součást závěrečných zkoušek. Jedné takové přehlídky jsem se zúčastnila a s učitelkou Evou Lánskou jsem si popovídala.

Jak dloho už pracujete v ISŠ?

Začala jsem v roce 1992 v oboru chovatel. Tyto dívky měly odborný výcvik v odívání celkem 7 hodin 1x za 14 dní. Od školního roku 1993 - 94 mně přibyl ještě 3. ročník RŠ.

Máte vlastní učebnu?

Dívky pracují v odděleních, a proto byly zřízeny 2 pracovny. Jedna je přímo v budově školy, druhá v místnostech bývalé spořitelny, kde je dnes žákovský domov chlapců.

Co je cílem tohoto vyučovacího předmětu?

Naučit dívky šít a spravovat pro domácnost.

Jak často mají děvčata RŠ „šití“? 3 hodiny týdně

Jaký je program vaší práce v jednotlivých ročnících?

1. ročník - dívky se učí jednotlivým stehům, dělají si vzorníky a ušijí jednoduchou sukni.

2. ročník - učí se zhotovovat střihy na sukni a kalhoty a ty si ušijí.

3. ročník - zhotoví si střih na halenku, ušijí ji a připraví se dle vlastního výběru ke zkouškám.

Kdo obstarává materiál?

Škola zařídila veškeré vybavení pracoven, t. j. šicí stroje, žehličky, kupuje módní časopisy, ale vlastní pracovní materiál (t. j. látky, nitě atd.) si obstarávají dívky samy.

Kdy se konají přehlídky?

Po závěrečných zkouškách je přehlídka jako slavnostní ukončení. „Modely“ si dívky samy ušijí dle vlastních návrhů a samy předvedou.

Jaká jsou měřítka hodnocení?

Náročnost výroby, celkový vzhled, chování a chůze při předvádění. Tři nejlepší jsou přímo při pře-

hlídce vyhodnoceny a odměněny drobnými dárky.

Objeví se často opravdové talenty?

V některé skupině třeba několik, v jiné zase žádný. To je různé.

Ještě jedna zvědavá otázka. Byly v letošních skupinách nějaké opravdu talentované dívky?

Jistě. Ve 2. ročníku E. Vošvrdová, M. Lešáková, P. Jindřišková a P. Prajzlerová a ve 3. ročníku Z. Hamplová, Š. Nechanická a P. Syrovátková.

Jste s touto prací spokojena?

Ano, velice, baví mě to a mám radost, když se děvčatům práce daří. Ráda bych v této práci pokračovala.

Máte ještě nějaké přání nebo vzkaz čtenářům Větrníku?

Bylo by hezké, kdyby se našich módních přehlídek zúčastňovali nejen rodiče dívek, ale i dívky a ženy z Vysokého. Příští rok data přehlídek včas oznámíme.

Za možnost účasti na přehlídce i za zajímavý rozhovor děkuje

L. Hnyková

Umíte vařit „na známky“?

Jedním z vyučovaných předmětů na Rodinné škole ve Vysokém n. J. je výživa a příprava pokrmů. Žákyně jsou v něm seznámany se vším, co ke kvalit-

nímu kulinářskému umu patří, včetně zásad správné racionální výživy a stolování. Ukončením tříleté výuky je praktická závěrečná zkouška a o té bych vám chtěla napsat pár slov.

Letos probíhaly praktické zkoušky již podruhé. Moc jsme se na ně těšili, protože celý týden měsíce června se konají v obou cvičných kuchyních doslova lukulské hody.

Každý slavnostní oběd je tematicky zaměřen. Děvčata si vybírají například z těchto témat - svatba, narozeniny, vánoce, velikonoce, jmeniny a růžová svatba. Menu se skládá z nápojové speciality, předkrmu, polévky, hlavního jídla a moučnicku s kávou. Na polechtání chuťových pohárků vám předkládám několik ukázek letošních menu.

Svatba

Kuřecí salát, domácí housičky. Hovězí vývar s játrovými knedlíčky. Kotleta „Ondráš“, hranolky, obloha. Svatební třípatrový dort, káva, bowle.

Vánoce

Šunkový závitek s křenovou šlehačkou, rohlík. Rybí polévka. Kapr na česneku, bramborový salát. Vanilkové rohlíčky, káva, Cinzano, citrón, led.

Maturita

Zeleninová soustička. Hovězí vývar s knedlíčky. Zapečené kotlety se sýrem, krokety, obloha. Banán v čokoládě se šlehačkou, káva. Jarní den (banánový juice, curacao blue).

Narozeniny

Plněné vejce, plátek veku. Hovězí vývar s domácími nudlemi. Přírodní řízek, hranolky, obloha. Ořechový dort, káva. Vermouth bianco, led, citrón.

Promoce

Sýrové kanapky. Hovězí vývar s droždovými knedlíčky. Kuře „kung-pao“, dušená rýže, zeleninový salát. Metrový zákusek, káva. Pomerančový kobler.

Slavnostních obědů se kromě žákyn a zkoušejících (5+2) zúčastňují pozvaní hosté z řad pracovníků Školského úřadu v Semilech, bývalí dlouholetí pracovníci školy, kteří si již užívají zasloužený odpočinek, významní občané Vysokého n. Jiz. a ostatní zaměstnanci školy. Hosté se účastní i závěrečného hodnocení žákyn. Posuzují úpravu slavnostní tabule, chuťové vlastnosti předkládaných jídel a vlastní obsluhování žákyněmi. Domů na památku si odnášejí děvčaty vyrobená menu.

Samozřejmě, že není vždy vše stoprocentní, ale musíme si uvědomit, že děvčata nestudují hotelovou školu, a tak jinak drobné nedostatky při obsluze komise promine.

Jako vyučující tohoto odborného předmětu mám největší radost, když vidím, že hostům skutečně chutnalo a z očí zkoušených dívek září radost, že se jídla povedla.

Přála bych všem absolventkám rodinné školy, aby se v životě dobře uplatnily, aby ve svých budoucích rodinách měly každý den tak slavnostní a příjemný jako ten, který jsem s nimi prožila při praktické závěrečné zkoušce.

Ing. Jana Mládková
učitelka odborných předmětů

OKÉNKO do zdravotnictví

Na vedoucím místě žena-primářka

Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie (nebo jak se ve Vysokém říká „nemocnice“) změnil vedení. Do čela ústavu za odcházejícího odborníka Doc. Dlabala se dostala konkursním řízením žena - MUDr. Blanka Šinkorová. Čtenáře jistě bude zajímat, dozví-li se něco víc

o nové paní primářce i o změnách v samotném ústavu.

Paní primářko, jak dlouho jste ve zdejší nemocnici?

V roce 1966 jsem začínala u primáře Putulova v Ústavu kostní tuberkulózy jako sekundární lékařka. Po reprofilizaci zařízení na Ústav chirurgie ruky pod vedením primáře Vejvalky v roce 1975 jsem našla plné uspokojení v povolání chirurga.

Od kdy jste spolupracovala s Doc. Dlabalem?

Příchodem primáře Dlabala a MUDr. Dlabalové v roce 1980 došlo k rozšíření spektra operačních výkonů na rukou a o kosmetické operace. Po složení atestace z plastické chirurgie v roce 1982 jsem byla ve funkci zástupce primáře.

Čeho jste si na svém představeném nejvíce vážila?

Jeho veliké odbornosti, znalosti a přístupu k pacientům.

Prozradíte nám kousek svého „Curriculum vitae“?

Pocházím od Hostinného. Tam jsem vystudovala střední školu. Původně jsem chtěla studovat tělovýchovný institut. Ale při mé hospitalizaci na infekčním oddělení vrchlabské nemocnice za primáře Kupky na mne zapůsobilo prostředí, takže jsem se definitivně rozhodla pro zdravotnictví. Od

rozhodnutí byl pak už jen krok, i když vůbec ne lehký a jednoduchý, ke studiu na hradecké lékařské fakultě.

Vraťme se do Vysokého. Je známo, že jste se vy i vaše rodina trvale usadili v našem městě, že se všichni vaši rodinní příslušníci zapojili a zapojují do veřejného života. Obě dcery jsou známé a oblíbené cvičitelky gymnastiky a aerobiku pro ženy.

Co vás vedlo k tomu, že jste se stali „Vysočáky“?

Po studiu jsem se provdala a šla pak za manželem, který pracoval jako odborný technik v Krpě v Pasekách n. Jiz. . A z Pasek do Vysokého je už docela blízko.

Jaký vztah máte ke zdejšímu kraji?

Láska a vztah ke sportu mně zůstaly od mládí a tady jsou ideální podmínky pro lyžování, k turistice, jsou zde výhledy a příroda jako málokde jinde.

Jak se cítíte, když si uvědomujete odpovědnost za takový prosperující ústav?

Jako dlouholetá zástupkyně šéflékaře jsem měla možnost seznámit se s chodem ústavu, s jeho úskalími i úspěchy. Jsem tu vlastně pracovně nejstarším zaměstnancem. Prožila jsem jeho „dětské nemoci“, jeho rozvoj i rozkvět,

uznání, kterých se mu dostalo. Práce v našem ústavu je práce odborná, ale nádherná, přináší uspokojení. Pevně věřím, že nedojde k omezení výkonů, že budeme i nadále poskytovat služby obyvatelům Vysokého i širokého okolí.

Jaký je vůbec současný stav lékařů a personálu? Můžete nám prozradit jména lékařů?

Jistě:

MUDr. Alena Schmoranzová - zástupce primáře

MUDr. Vlastimil Tyle - složil atestaci II. stupně v roce 1995

MUDr. Ludmila Fialová - Příprava na atestaci II. stupně v r. 1996

MUDr. Ludmila Hejnalová - příprava na atestaci I. stupně

MUDr. Věra Dlabalová - bohužel odchází, končí u nás 1. 8. 1995

Počet sester: vrchní sestra - Iva Mejsnarová

19 zdravotních sester

1 rtg. laborantka

3 rehabilitační pracovnice

THP pracovníci: správce Milan Konříf

4 administrativní pracovnice

13 provozních pracovníků

Jaké je složení pacientů?

Největší počet pacientů je z východočeského kraje, severočeského a středoečeského kraje, ale působnost je vlastně celorepubliková. Ošetřujeme čerstvé úrazy ruky, po-

úrazové stavy, vrozené vady, nemoci z přetížení, kožní nádory. Provádíme rovněž kosmetické operace za úhradu.

Proslyhá se, že budete přistavovat?

Nepůjde o přístavbu, ale o přestavbu, a to hlavně operačních sálů, které jsou zastaralé a neodpovídají současným hygienickým požadavkům. Musíme udělat vše pro usnadnění, zkvalitnění a modernizaci provozu.

Co vás nejvíce trápí?

Málo času.

Po zodpovědné a namáhavé práci si jistě musíte najít čas k odpočinku, k odpočinku. Jak ho trávíte?

Na zahrádce, na chalupě u včel, s vnoučaty, pravidelné sobotní bridgové party, v zimě na lyžích, atd. .

Děkuji za rozhovor a přeji za sebe, za vaše pacienty i nás čtenářům hodně klidu, rozvahy a úspěchů vám i celému kolektivu. Dozvoďte, abych náš rozhovor zakončila citací doporučujícího dopisu Doc. Dlabala ke konkursnímu řízení:

„MUDr. Blanka Šinkorová - zástupce primáře Ústavu chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém n. Jiz. - pracuje v oboru od roku 1975. Jde o odborně zdatného plastického chirurga, odborníka v chirurgii ruky a znalého odborníka

ve všeobecné plastické chirurgii. Své bohaté zkušenosti nasbírané za léta mravenčí práce využívá se vzácnou rozvahou a skromností, nikdy své vědomosti nenadsazuje. Je proto uznávána nejen v ústavním kolektivu, ale i širokou patientskou veřejností.

Zapsala
Ludmila Hnyková

Z KULTURY

MUZEUM

Vlastivědné muzeum ve Vysokém nad Jizerou oznamuje, že v měsíci červenci a srpnu je otevřeno denně od 9 - 17 hod.

Od 7. srpna bude v galerii muzea k vidění výstava obrazů akad. malíře Vlastimila Šika.

Vyprávění o založení vyšockého muzea

I. díl (na pokračování)

V letošním roce vzpomínáme 100 let od Národopisné výstavy československé, která se uskutečnila v Praze roku 1895. Tato výstava dala podnět k založení mnoha muzeí a stala se spolu s Jubilejní výstavou základem pro rozvoj našeho regionálního i spe-

cializovaného muzejnictví. Také Vlastivědné muzeum ve Vysokém nad Jizerou vzniklo z podnětu Národopisné výstavy, a proto mi dovoluete vám přiblížit období příprav na tuto výstavu.

Myšlenka uspořádat velkou národopisnou výstavu ožila v roce 1891 na Zemské jubilejní výstavě v Praze. Velký úspěch na této výstavě sklídila expozice „Česká chalupa“, která ukázala, že na venkově je bohatá sbírka národopisných památek.

Další podnět k tomu dal ředitel Národního divadla F. A. Šubert, který na schůzi významných pracovníků 7. července 1891 navrhl, aby se uspořádala národopisná výstava česká. Zdůraznil, že by šlo o výstavu kmene československého a to v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Tato výstava by obohatila - cituji: „vědu národopisnou, přispěla by ku pravému názoru o národním rázu našeho kmene, prospěla by umění výtvarnému, literatuře naší, umění hudebnímu, ale i průmyslu a přivedla by vůbec k širší platnosti četné živly a momenty národní, které jsou s to dáti našemu československému životu ještě určitější ráz osobitý, než jakým se vykazuje.“

Tento podnět byl přijat a 28. července 1891 byla svolána přípravná schůze, kterou řídil J. Wurm, zástupce Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci. Členy přípravného výboru byli zvoleni dr. Jan Herben, Alois Jirásek, dr. E. Kovář, F. A. Šubert, dr. J. Thomayer, Renata Tyršová, dr. J. Vlček, dr. Z. Winter a další. Mezi členy přípravného výboru byly také dvě významné osobnosti, které měly vřelý vztah k Vysokému nad Jizerou. Byl to prof. dr. Lubor Niederle, který stál u kolébky příprav na Národopiseckou výstavu československou ve Vysokém n. Jiz., a dr. Čeněk Zíbrt, který se později stal zakladatelem vyšockého muzea. Pokračování příště.

Iveta Hásková
ředitelka muzea

V minulém čísle jsme vás, milí čtenáři, zvali na prohlídku letní módy na výstavě v muzeu. Z jeho archivu vybrala pí. Jiřina Ďoubalíková zajímavé poznatky o módních „výstřelcích“ a doplních v době před sto lety. Budeme vás s nimi seznamovat postupně až do konce roku, t. j. do prosincového čísla.

KULTURA ODÍVÁNÍ

Zástěry

Nejde o žádný jinotaj, ale skutečně jen o zástěry jako takové. Kdyby tak bylo možno vrátit se do našeho mládí a popatřit na to hemžení našich předchůdců po placech vyšockých (což podle Einsteina prý teoreticky možné je), shledali bychom, že dobré dvě třetiny tehdejších příslušníků mužského pohlaví od čtrnácti let jsou nahoru opásáni zástěrami. Nosili je řemeslníci všech profesí i rolníci, jak se tehdy říkalo zemědělcům, ba i obchodníci za pultem, neboli podle tehdejší terminologie kupci. A s nimi pochopitelně i jejich učnové, tovaryši či pomocníci. Taková zástěra, to byl obdélníkový kus plátěné látky nahoře krapítek zúžený, sahající od krku hluboko pod kolena, tak říkajíc na půl žerdi. Měla tři tkalice. Dvě po stranách ve výši pasu, jež se zavazovaly v zadu na klíčku, byly-li delší, tedy na břiše. Třetí tkalice spojovala oba hořejší cípy a navlékala se přes hlavu na krk. Tím vznikl od převázaného pasu až nahoru prostor, jakási kapsa se dvěma vchody ze stran a jedním shora. Říkalo se mu lacič. Za lacič se strkaly věci, které měly být

stále po ruce. Ušmudlaný kapesník neboli šnuptychl či facalik, skládací metr, futrál na brýle, vyhaslá fajfka s pajtlíkem na tabák, dva krajíce chleba sklížené máslem nebo tvářohem, pracovalo-li se mimo dům, a některá individua, potřebující k obstožnému pracovnímu výkonu občasné doping, tam mívala i placatou lahvičku s přiměřeným počtem grádů. Za laclík se občas strkaly ruce, zašlo-li při práci za nehty.

A tak plně zabydlený laclík byl pak kostrbatou nápodobou libějších forem něžného pohlaví. Univerzální barvou těchto zástěr byla barva modrá. Jenom pekaři, cukráři a zedníci nosili zástěry bílé a řezníci červeně proužkované, což odpovídalo barvě materiálu, s nímž pracovali (mouka, cukr, vápno, maso). Dodnes je mi ale neproniknutelnou záhadou, proč klempíři, a tuším i hodináři, nosili zástěry barvy zelené.

Jako člověka zvědavého, který má rád vše vysvětleno a zdůvodněno, mě tato zástěrová odlišnost trápí, mrzí a vzrušuje. Až budu opouštět toto slzavé údolí, budu mít už patrně vše, co mi ještě třeba dnes nejde na rozum, vysvětleno, zažito a stráveno, ale nad tím vším, jako jedinou nerozluštitelnou záhadu, bude mě strašit klempířská zástěra.

Vážení a milí, kdo měl trpělivost a hlavně odvahu dočíst to až sem, nebude zklamán, neboť ho odměním další zástěrou, a to zástěrou kovářskou. Zástěra kovářská byla na rozdíl od jmenovaných vyrobena z vydělané kůže a místo tkalounů měla řemínky připevněné k ní kovovými kroužky. Byla to zástěra bytelná a když takový Jáchym Petříček (z kovářny proti bývalé spořitelně - dnes domov ISS) rázoval svým rychlým břítkým krokem, byly ty mlaskavé rány kolen o zástěru slyšet od kostela až na náměstí.

Se zánikem řemesel přirozeně vzaly za své i zástěry. Dnešní manuálně pracující oblékají do práce uniformní modráky s normálními kapsami. Ale stejně si myslím, že takový laclík, to bylo něco.

*Prokop Hásek -
archiv V. muzea*

Z HISTORIE dávné i nedávné

Na sklepišti

Mnoho vody uplynulo v řece Jizeře od dob, o nichž vám chci vyprávět. Mnoho staletých stromů bylo několikrát vymýceno na stejném místě. Mnoho a mnoho lidí

ských pokolení se svou prací vepsalo do těchto lesnatých údolí a strání.

Vysoko na skalnatém ostrohu nad řekou Jizerou stál strážní hrad Nistějka, chránící zemskou stezku. Kamenné hrady a věže spolu s dřevěnými valy a roubeným příbytkem tvořily útočiště pro posádku hradu. V podzemní části byly sklepy se zásobou potravin a za silnými dubovými dveřmi byla i tajná chodba, která měla posádku hradu dovést do bezpečí před přesilou nepřátel nebo zánikem hradu. Tajná chodba ústila neznámo kam. Tajemství chodby znalo jen málo z rytířů a ti si ho vzali s sebou tam, odkud není návratu.

Čas ubíhal, mnohokrát pokrylo nádvoří hradu zlaté listí buků, kolem po stráních rostoucích. Nespočet zim zaválo střílny hradu bílou záclonkou a kamenné zdi zdobily jinovatku silný mráz. Nespočet jarních dešťů omylo doškové a šindelové střechy hradních věží, než přišel den nešťastného požáru.

Požár vznikl v době parného léta. Vyschlé dřevo hořelo jako troud, oheň se šířila velikou rychlostí podporován větrem. Vše bylo najednou v jednom plameni. Voda byla hluboko, velmi hluboko pod hradem tam tekla řeka Jizera. Jen

jiskry z požáru zde končily se sykotem svoji dráhu.

Na hradě věděli, že je vše marno a ztraceno, tak otevřeli vchod vedoucí skalou do tajné chodby. Vše, co stačilo před ohněm zachránit, zde shromáždili, zbytek potravin, bečky s vínem, lehké oděny jezdců a zbroj. Pak v poslední chvíli se rychle dostali z objetí hořícího hradu.

Veliký a nesnesitelný žár od hořících dřevěných hradeb ohřál klenbu skály nad tajnou chodbou, skála velikým žárem pukla a mohutnými balvany zavalila silné dubové dveře vedoucí do útrob tajné chodby a vše ukryté uvnitř pohřbila na věky.

Hrad požárem zanikl, zpustl, jenom do popela po požáru zanesl vítr semena z okolních smrků a do pomalu zvětrávajícího zdiva se přichytily svými kořeny bělostné břízky, obnažené kamenné hrady zastřela sytá zeleň mechu.

Tak se nám zřícenina hradu zachovala až do dnešních časů. Listnaté okolí hradu je protkáno pavučinou cest, jak tomu bylo dříve, sloužících dnes už jen na odvoz dřeva.

„Hyjé“, ozvalo se rázné pobídnutí v lesním tichu a povoz naložený těžkými kusy syrového dřeva se dal do pohybu. Koně svými pod-

kovami nechávali znatelné otisky na lesní cestě a občas zakřesla jiskra v prudkém dotyku podkovy o křemen. Těžká dřevěná kola povozu s širokými železnými ráfy pomalu přeskakovala z kořenu na kořen, zasahujících až do lesní cesty nebo se bořila v kyprou lesní zem. Toto vše náhle ustalo a skřípění vozu bylo přehlušeno duněním z pod kopyt koní a vzápětí se podivný dunivý zvuk ozval i pod povozem. Po krátké chvíli vše utichlo a lesním tichem se nesl opět slábnoucí zvuk skřípějícího povozu.

Tomuto místu v hlubokých lesích se od pradávna říká „Na sklepišti“. Vypráví se, že pod částí lesní cety vede tajná chodba ze zaniklého hradu Níštějky. A poklady uvnitř? Ty čekají na první dotyk denního světla, aby odkryly své tajemství.

Jirka Marek

ROKU 1908 PRVNÍ AUTOMOBIL VE VYSOKÉM

V dnešní době rozmachu motorových vozidel se vraťme do Vysokého, kde už roku 1908 jezdil a garážoval první osobní automo-

bil značky Laurin a Klement, který používal tehdejší primář vysoké nemocnice dr. Adolf Šváb. Vzpomínám, jak v garáži u koláře Pulpána jsme jako děti obdivovaly tehdejší samohyb šedé barvy, dvousedadlový se sklápěcí střechou, dřevěnými koly a pneumatikami plnými železných cvoků, rozdělených do několik řad. Reflektory měly svíčky, později předělával kovář Jáchym Petříček toto primitivní osvětlení na karbid a auto bylo omotáno gumovými hadicemi. Dr. Šváb seděl asi 130 cm od země, volant měl téměř rovný nad břichem, všude plno páček a mosazi. Nastartování vozidla klikou trvalo velmi dlouho a jakmile zapalování chytlo, třásl se auto a vyskakovalo jako pominuté. Benzin si vozil dr. Šváb v několika plechovkách, neboť benzinové pumpy nebyly. Vzpomínám, jak jednou, když jsem byl s babičkou na procházce asi u dnešní vodárny, dr. Šváb se s lozozem řtil od Sklenařic, vozidlo zastavil a babičku se dvěma vnuky naložil a dovezl přes městečko až do své garáže. To jsou vzpomínky, jako by to bylo včera. Auto se muselo stále opravovat, správkáren nebylo a kovář Petříček byl proto prvním údržbářem. Pamatuji, že vesničané nesouhlasili s touto novotou a jed-

nou v noci jen tak tak, že neskončil dr. Šváb havárií, když snad z legrace mu někdo natáhl přes silnici provaz, který ještě v noci včas upozoroval. On ten dr. Šváb byl vůbec výborný člověk, který měl smysl pro vše moderní. Měl také první latentní magiku a pořádal celovečerní představení na sále v hospodě u Farských (Nečáskovi) na náměstí. Dr. Šváb byl na tehdejší dobu odvážný chirurg a provedl řadu operací slepého střeva, kdy to bylo ještě i smrtelné.

Druhým autem mého dětství byl vůz továrníka Bruny, který několikrát týdně přešel přes Vysoké, později to byly vozy jilemnických továrníků Nykla, Bubeníka a pak několik vozů jilemnického geometra, který měl dokonce taxikářskou službu a jeho černý krytý vůz značky RAF byl výrobkem už dávno zkušené továrny v Liberci. První motocykl ve Vysokém značky Laurin a Klement a potom PUCH měl vysoký koralář Josef Hrubý. Před kopcem zastavil, vyzval vosk z kapsy, namazal řemen, aby neklouzal. Asi 50 m jel samostatně z kopce, otáčením se dostal do protisvahu a jelo se. Na rovině musel s motorem běžet a někdy velmi dlouho, aby při zapalování skočil na vozidlo, což bylo pro nás kluky ohromným výkonem, jak v

kouři, čmoudu a za ohromného rachotu řítí se Josef Hrubý rychlostí asi 20 km po silnici. Josef Hrubý býval i vynikajícím lyžařským závodníkem a svoje motory ochotně půjčoval tomu, kdo se chtěl povozit. Dr. Šváb a Josef Hrubý patří tedy mezi průkopníky vysokého motorizmu, a proto jich vděčně vzpomínáme.

*Pro archiv
Vlastivědného muzea
zapsal Josef Ďoubalík*

SERIÁL

Z helkovické kroniky

3. část

Nový kronikář Jaroslav Kramář, rolník, narozený r. 1910.

1940 - 24. března mezi 7. a 9. hodinou večerní bylo lze dobře sledovat polární zář!

K jaru z Nechanic u Hradce Králova byl z tamní nemocnice na příkaz přivezen na motorce Ádem Pěničkem, z obce, jednohohý Josef Smorádek, aby chodil po obci - dům od domu. Do jara pobyl ve vysoké nemocnici - a potom „šel“ po „číslech“. Doprava jeho se dala na trať, z domu do domu. Budil svojí nemohoucností útrpnost! Nemaje

obec ani jednou „přejitou“, počaly se šířit zprávy, že Á. Šimunek při opravě jeho kabátu našel listiny, že je příslušný do Bozkova. Vše vyřešili četníci - a Josef Smorádek se dostal z Helkovic do Bozkova, kamž jedině patřil.

Pro neustálé silné 32°C mrazy veškeré švestkové stromy vymrzly. 1941 - Velká voda a krupobití se událo s lijáky dne 27. a 28. (července) - kroupy jako vlašské ořechy padaly mnohé a potok zaplavil celá „Luha“.

1944 - Sčítání dobytka provedl v obci K. Nejedlo - krůt: 4, prasat: 44, hovězího: 132 (krav 56, 20 volů), 92 koz, koní: 6, slepic: 324.

Silné sněžení se událo 23. května, lidé měli obavu! Teploty v letních měsících byly až 45 C. 1945 - Ukrytí Rusové z Šachovce č. 47 při příchodu Rudé armády se hlásili ihned na vojenských jednotkách, někteří ještě dříve u partyzánů v Lastiboři. Nový národní výbor zvolen u „Bochů“ lístky hlasovacími. Bylo mnoho třenic, výhrůžek, osobních nesouladů, ale uplatnila se vůle lidu a zvolen předsedou F. Knop ml., tudíž dosavadní předseda.

1947 - Počasí suché bylo celý rok. Bylo velmi málo vody, lidé hloubili studny. Málo píce narostlo, úroda slabá. U č. 5 však voda byla

nevyschlá celý rok, až to je na návrší!

1948 - Pěvecký kroužek založený F. Martincem z č. 46 - učitelem zpěvu i hudby - měl ve svých začátcích hned nemalý úspěch. . . . Kroužek má 8 členů a členek. Vlastní hudební nástroje a je u nich vzájemná shoda. . . .

Další kronikář František Laurin nar. r. 1901, č. 47, kovodělník

- Zvonek ze zvoničky na strání, ulitý 1742, byl zrekvírován r. 1942, ale vrátil se a byl slavnostně zavěšen 29. 7. 1945. Zvonilo se na něj poledne, oboje klekání a když někdo zemřel. O záchranu zvonku vážícího 27 kg uloženého v Praze se zasloužil dr. Říha z ministerstva školství a osvěty a jilemnický konzervátor J. Ambrož.

1951 - Dne 28. října o sedmé hodině noční obloha na severu rozjasnila se jasnou zelenavou září. Kol osmé hodiny obloha rudla do krvava. Růžové pásy světelné jako při průtrži mračen táhly se jako duha od severu k západu. Krajina byla ozářena až do devíti hodin jako při požáru. Kol desáté hodiny se polární zář rozplynula a nastala temná noc.

Již od časných hodin ranních 23. srpna panovalo velké vedro. Od západu stahovaly se a zhušťovaly černé mraky, ze kterých z hluboka

hučel hrom. Kolem desáté hodiny ranní se den proměnil v noc, že po desítky let takové setmění za dne není pamětníka. Lidé rozsvěcovali světla jako za temné noci. Jen zelené blesky svítily tmou. Vše nasvědčovalo tomu, že se strhne silná průtrž mračen. Po desíti hodinách se rozpoutala bouře, která trvala do dvanácti hodin, kdy tma se proměnila v denní světlo. Srážky vydaly 45 mm.

1952 - Knihovna obecní je obohacena o spisy A. Jiráka, kterýžto soubor byl vydán na popud presidenta Klementa Gottwalda v levném vydání. Tím dílem mají občané a občanky postaráno o dobrou četbu.

1953 - Nyní krásné tradice vánoční mizí, až snad zmizí docela. Místo narození Ježíše jest oslavován děda Mráz, který přichází o vánocích z Čukotky.

Za krásným vánočním rozjímáním následují v kronice ideologické fráze o smrti Stalina a Gottwalda.

1954 - Po návštěvě A. Zápotockého ve Vysokém nastalo hromadné vystupování členů z JZD - 18 - zůstalo jich 7.

Srovnání cen základních potravin

	1913	1928	1954
chleba	0. 20	1. 80	2. 60

pivo 1 l	0. 18	1. 10	1. 60
mléko 1 l	0. 12	1. 80	2. 40
vejce	0. 05	0. 60	1. 60
brambory	0. 06	0. 0	70
káva zrnková	3	40. 30	240
másto	2. 20	18	44
maso hovězí	1. 20	8	24
maso vepřové	1. 50	11	36
cukr kost.	0. 84	6. 20	11

Fr. Laurin uvádí v kromice podrobnou historii Navarova i Helkovic od r. 1370 do r. 1948.

R. 1829 přišly od září kruté mrazy a sněh - nemohla být sklizena úroda. Byla krutá zima a množství sněhu. Prameny a studny vyschly. R. 1830 byla v obci cholera a bída. Lidé se živili otrubami, moučným prachem, směsí otrub a trávy spařené horkou vodou, koňským mase.

Rychtáři v Helkovicích: Dunděra František 1792 - 1809, Jakuba František 1809 - 1825, Babec František 1825 - 1834, Martinec Vít 1834 - 1843, Dunděra Jiří 1843 - 1849.

Starostové: Roubal Jan č. 29 1850 - 1860, Jakuba Čeněk č. 5 1860 - 1880, Knop Prokop č. 42 1880 - 1904, Kramář Václav č. 16 1904 - 1907, Knop František č. 42 1907 - 1923, Martinec František č. 6 1923 - 1938, Nejedlo František č. 20 1938 - 1941, Knop František č. 42 1941

- 1948, Nejedlo Karel č. 53 1948
- 1952, Duštíra Petr č. 55 1952 -

V Kronice jsou barevně vymalované dřevěné stavby - zmizelé: hostinec č. 17 U České koruny (u Pěničků) - 1860 - 1885, který vyhořel, chalupa s vyřezávanou lomenicí na Šachovci č. 38 1803 - 1952.

Některé zajímavosti z helkovické kroniky

vybírá I. Řehořová.

Památce všech zahraničních bojovníků z Vysocka

Zlomená křídla

Ota Žanta se narodil 20. března 1915 ve Stanovém čp. 5. Obecnou a měšťanskou školu navštěvoval ve Vysokém n. J. Jako každý nastoupil vojenskou prezenční službu a v r. 1933 se přihlásil k letectví, které se stalo jeho povoláním. V osudných chvílích národa a po rozpuštění armády v r. 1939 jako mnoho jiných odešel přes Polsko a po jeho kapitulaci a dvou a půldenní cestě do Francie. Loď je dovezla před francouzský přístav Boulogne sur Mer a malý parníček je odvezl na pevninu. Krátká celní prohlídka a odchod do kasáren. Tam byli přiví-

táni čs. vojenským ataché z Paříže. Pozemní zbraně byly určeny do cizinecké legie. Letci odjeli do Paříže, kde byli ubytováni na ministerstvu letectví. Francouzská administrativní mašinerie pracovala velmi pomalu, a proto zůstali v Paříži několik dlouhých týdnů. Napjatě sledovali politickou situaci. Po útoku na Polsko zasílá Velká Británie 3. září 1939 dopoledne a francouzská vláda odpoledne prohlášení, že od tohoto dne se považuje ve válečném stavu s Německem. A Francie povoluje obnovení československé armády. To se vztahovalo jen na pozemní zbraně. Letci byli přiděleni k francouzským leteckým jednotkám. Vybudování vlastního čs. letectva bylo zatím technicky neproveditelné.

Československá mise utvořená v Palestině vydávala časopis „Čechoslovák v Orientě“, do jehož 2. ročníku č. 1. 15. ledna 1941 Ota Žanta napsal článek „Čs. letec ve francouzské armádě“. Tyto noviny se nám zachovaly díky podporu čku Josefu Babcovi. Přečtete si úryvky těchto zážitků:

„Odjel jsem s naší skupinou na leteckou bombardovací základnu v Toulous. Byli jsme slavnostně přivítáni a hned začal výcvik na velmi starých francouzských letounech.

Smáli jsme se, že by nás s nimi měli poslat na frontu. Bohužel se to uskutečnilo. 17. listopadu 1939 jsme zaplatili první krvavou daň při výcviku srážkou ve vzduchu. Zahynul četař Jaroslav Křížek, rodák z Dolní Sytové, se šesti Francouzi. Takoveto neštěstí nebylo poslední.

V květnu 1940 začíná německá ofenzíva na Holandsko a Belgii. Německé letouny bombardují Amiens, Arras, Lille, Lyon a další města ve Francii. Nepřátelská vojska se valí k francouzským hranicím. Hltavě čteme zprávy o našich stíhačích, kteří se již odvážně bijí na frontě a dokazují před celým světem skvělou výši čs. letectva. Čs. pilot Stanislav Popelka sestřelil 16 německých letounů ve třech dnech. Byl povýšen na poručíka a vyznamenán vysokými francouzskými vyznamenáními. Nemohli jsme se dočkat, kdy zasáhneme do boje také my. Dočkali jsme se, bylo nás 9 šťastných, kteří mohli odletět na frontu.

Večer jsme se rozloučili s kamarády, kteří s námi nepoletí, a smutně koukali na těžké a neohrabané letouny, jež nám byly přiděleny. Nedávaly mnoho naděje, že se opět všichni sejdem. Druhý den na povel: „Odjíždí se!“ startují motory dvanácti letounů a jen věže

s kulomety slibují, že nahradí, co schází těmto nepodařeným „stodolám“.

Odlétáme a po dvouapůlhodinovém letu přistáváme na jednom z mnoha letišť kolem Avordu. Bylo již několikrát bombardované, pannoval tam zmatek a nepořádek. Druhý den přistáváme v blízkosti belgických hranic a nalézáme přidělený pluk. Byl jsem zvědav, jak ta fronta vlastně vypadá, ale nemyslel jsem, že to poznám tak brzo.

Německý postup se nezastavuje a je třeba naházet co nejvíce bomb na německé jednotky, shromaždiště tanků a skladiště. Pro nedostatek zbrojírů jsme nuceni sami zavážovat pumy do letounů. Jen abychom se dobře trefili! Po večeri se vracíme na letiště, kontrolujeme, co je třeba v mapách a odcházíme ke své mašině. Střelci, telegrafista, druhý pilot a velitel letounu jsou na místě připraveni k odletu. Zháším světla uvnitř letounu, uvolňuji brzdy a pojíždíme na start. Letíme podle kurzu nad úplně zatemněnou zemí. Stoupáme do výše 1, 200 m, abychom při přeletu fronty byli mimo dostřel protiletadlových kulometů.

Po několika minutách již rozeznáváme ohniska ohromných požárů - hoří města, vesnice a komplexy lesů. Blížíme se k frontě. Zháším polohová světla na zádi le-

tounu. V dáli je vidět oslňující chvosty protiletadlových světlo-
metů. Rozeznáváme zelené a bílé
balistické křivky střel protiletadlo-
vých kulometů, které se zdají jako
velmi pomalu letící různobarevná
světélka. Spousty mnohobarev-
ných raket ze tmy vystřelovaly pod
námi. Přelétáme pásmo ohnivých
jazyků dělostřelecké palby. Mezi
nimi kmitají světélka pýchotných
kulometů. Na několika místech ja-
koby střikala ohnivá voda - vrhače
plamenů. Byl to strašný, a přece
krásný, nikdy nezapomenutelný
pohled. Zde pod námi kultivovaní
lidé 20. století se pomocí technic-
kých vymožeností vzájemně ničí.
Nechtěl bych být v tom pekle pod
námi. Ale za chvíli marně v ohnisku
světlometů křížuje některý kolega.
Udělal jsem rychlou zatáčku do-
prava a opět před námi vytryskl
svazek světél světlometů. Namířil
jsem mezi ně a spokojeně oddechl,
když jsem je viděl zatažen oblohu
za námi.

V tom se přední věž rozsvítila a
jsme zase ve světlometech. Už to
kolem nás začalo poletovat.
Potlačuji volant prudce kupředu,
čumák letounu se obrací k zemi,
prudká zatáčka doleva, přitažení
volantu, těžká příď se zvedá, za-
táčka doprava. Konečně to modré
protivné světlo a roje střel zmizely.

Ale ihned nás zase chytily, asi se jim
líbíme. Teprve po přistání jsme se
dověděli, že jsme neměli zhasnutá
polohová světla, vypínač nefungo-
val.

Sotva se zbavíme jedné skupiny,
již nás drží druhá. Potlačuji volant
až na palubní desku, letoun se kloní
k zemi. Riskoval jsem při momen-
tální neznalosti výšky terénu, že
můžeme vrazit do země, ale nedalo
se nic dělat. Řítíme se do ohniska
světlometů. Stiskl jsem spoušť
bombardovacího zařízení a rychle
vyrovnal strmý let. Z pěti světlo-
metů svítily už jen dva. Po malé
chvilí jsme se blížili k našemu cíli -
shromaždišti tanků. Po shoení
osvětlovacích pum se palba proti
nám zesílila. Na silnici i vesnici bylo
vidět plno stínů, které vrhaly tanky
- náš cíl. Po odlehčení letounu pu-
mami v září dohasínajících světél
jsme viděli zásahy, které našly svůj
cíl. Spokojeně jsme uháněli na plný
plyn domů. Přistáváme právě při
východu slunce, zdá se, že to byl
dlouhý a nepřijemný sen, ale díra v
trupu, kolem ní množství malých a
na křídlech zásahy velkorázných
kulometů dokazují skutečnost.
Bombardování se opakovalo po
několik nocí. Později jsme ustoupili
do vnitrozemí, postup Němců se
zrychlil, na belgicko-francouz-
ských hranicích se ani nezastavili a

valili se do Francie. Při ústupu jsme
ve zmatku a po dlouhé době doho-
nili naši eskadru. Letiště byla ne-
schopná a poškozená, museli jsme
se zase ihned stěhovat. Pak to byl
již jen ústup. 17. června maršál
Petain uzavírá příměří a druhý den
všichni čs. piloti (zůstalo nás 9) se
svolením velitele odlétáme z
Francie.“ (Šiška) Oto Žanta.

Tak končí vyprávění z bojů ve
Francii a nastupuje cestu do Anglie
a službu v Britském královském le-
tectvu - RAF. Zařazen je k 311 bom-
bardovací peruti. Z Francie odletěl
jako štábní rotmistr, v Anglii je Pilot
Officer - nadporučík.

.....*Jó, to jsem ještě žil! Pak náhle
přiletěla lesklá a horká střela, upro-
střed mého čela, našla si, mrcha,
cíl.....*

Se svým letounem Liberátor „I“
BZ 995 při operačním letu ponor-
kového výzkumu zahynul s celou
sedmičlenou posádkou nad
Biskajským zálivem 13. března
1944.

V rodině podplukovníka
Miloslava Štěpánka zbyla po něm
hrstka válečných dopisů.

Jméno Oty Žanty je zapsáno s
ostatními v památníku letců v
RUNNY-mede v Anglii.

*Z archivu Vlast. muzea přípra-
vila J. Ďoubalíková*

SPORT

Z činnosti asociace „Sport pro všechny“

V minulém čísle Větrníku jsem
psala o formách cvičení mladších
žen a o tom, že obě cvičitelky by si
přály, aby se ženám cvičení líbilo a
bylo jim prospěšné. Dnes přináším
názory na cvičení samotných žen.
Abych zjistila, jak jsou spokojeny,
položila jsem jim tyto otázky:

- 1) Proč do cvičení chodíte a co vám
přináší?
- 2) Co se vám tu líbí nejvíce?
- 3) Co byste změnila, co vám tu
schází?

Zde jsou odpovědi některých z nich:
Pavla Ackermannová, 18 let, stu-
dentka

- 1) *Do cvičení chodím pro vylepšení
fyzické kondice. Mám dobrý pocit,
že pro sebe a své zdraví něco dělám.
Protáhnu si tu celé tělo.*
- 2) *Nejvíce se mi líbí cvičení s gumo-
vými kroužky.*
- 3) *Nevím.*

Martina Hájková, 20 let, mistrová v
ISS

- 1) *Pro udržení fyziky, uvolnění a
pro radost.*
- 2) *Aerobic.*
- 3) *Více účinných cviků na formování
postavy, více tanečních prvků.*

Romana Poláčková, 23 let, žena v domácnosti

1) Protože si chci udržet postavu, cvičení mně přináší odreagování a uvolnění po dlouhém dni s dětmi.

2) Posilování.

3) Chodit do posilovny, cvičit i na náradí, cvičit děle - alespoň hodinu a půl.

Jana Slámová, 25 let, prodavačka

1) Cvičení mně přináší uvolnění, cítím se dobře a nebolí mě tělo.

2) Aerobic.

3) Více posilování.

Lenka Fedorková, 30 let, na mateřské dovolené

1) Cvičit chodím kvůli kondici, taky chci trochu zhubnout, přináší mi to dobrý pocit a uspokojení.

2) Uspokojuje mě vše.

3) Jsem spokojená, možná cvičení na náradí.

PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

Ve středu 14. června se několik dětí ve věku 3 - 6 let vydalo s oběma cvičitelkami na krátký pěší výlet, kterým jsme zakončili cvičení v tomto školním roce.

Počasí nám právě to odpoledne přálo, tak co víc si přát. Děti na pochodu čekala celá řada úkolů,

se kterými si však dobře poradily. Na cestě našly i pohádkový strom s pokladem, u kterého vyvrcholilo dětské nadšení. Všem výborně chutnaly i buřtíky opečené na ohýnku.

Domů jsme se vraceli sice pozdě, děti však plné dojmů a my cvičitelky s uspokojením, že vynaložená práce a čas nebyly ztrátou.

Mgr. Edita Vondrová

Společenská kronika

Narození

28. 6. 1995 se narodila v Jilemnici manželům Janě a Milošovi Garčkovým dcera Kristýna.

Přejeme malé Kristýnce i rodičům hodně zdraví!

* Zlatá svatba *

21. července oslavili významné životní jubileum - 50 let společného života manželé Emilie a Stanislav Haasovi.

Přejeme manželům Haasovým do dalšího společného života pevné zdraví, štěstí a dobrou pohodu!

Životní jubilea oslavili:

Helkovice:

4. 7. Božena Pastorková 85 let

Tříč:

25. 7. Zdeňka Marková 88 let

26. 7. Anna Judová 90 let

25. 8. Josef Slavík 71 let

28. 8. Marie Bartoníčková 70 let

Stará Ves:

11. 7. Anna Přibáňová 75 let

16. 8. Stanislava Chlumová 78 let

28. 8. Marie Nováková 86 let

Sklenařice:

3. 7. Oldřich Vitvar 72 let

12. 7. Olga Šimůnková 72 let

29. 7. Vlastimil Holev 82 let

14. 8. Jaroslav Friedrich 75 let

26. 8. Bedřich Grosman 88 let

31. 8. Anna Grosmanová 82 let

31. 8. Emilie Stochlová 74 let

Vysoké nad Jizerou:

6. 7. Marie Ruckerová 78 let

6. 7. dr. Ladislav Kavan 76 let

9. 7. Růžena Morávková 74 let

9. 7. František Flégr 85 let

11. 7. Anna Strnádková 90 let

11. 7. Karel Kubíček 78 let

14. 7. Ladislav Junek 75 let

6. 8. Bedřich Lukeš 70 let

9. 8. Emilie Haasová 70 let

18. 8. Miloslav Bachtík 72 let

18. 8. Anna Stránská 75 let

19. 8. Karel Bartoníček 72 let

24. 8. ing. Otomar Köppl 73 let

26. 8. Ludmila Jechová 74 let

26. 8. Božena Holá 82 let

28. 8. Josef Zita 75 let

29. 8. Marie Škrabálková 88 let

Do dalších let přejeme hodně zdraví.

Poděkování

Děkujeme MěÚ ve Vysokém nad Jizerou a panu tajemníkovi za pomoc a uhrazení nemalé částky na zemních pracích po povodni. Zároveň děkujeme všem dobrým a pracovitým lidem, kteří se podíleli na úklidu nánosů bahna a kamení.

*rodina Fučíkova
Tříč*

JÍZDNÍ ŘÁD

Odjezdy autobusů z Vysokého nad Jizerou, z náměstí, platí do 1. 6. 1996.

Neručíme za změny, provedené do tohoto data jednotlivými podniky ČSAD ve vedení jednotlivých spojů.

SMĚR + ODJEZDY

Brno

X N
13.03, 17.02

Harrachov - přímý

X N X
6.44, 10.31, 11.20, 17.16

s přestupem

X X
4.42, 7.40
X
12.50

Hradec Králové - přímý

X N
13.03, 17.02
s přestupem
X X X
4.50, 7.24, 14.56

Jablonec nad Jizerou

X X + X
5.00, 6.50, 11.18, 15.50
(přes Tříč)

Jablonec nad Jizerou

X X a X N N
4.42, 6.44, 7.40, 9.21, 10.31, 11.20, 12.39
(přes Sklenařice)

X X + X +
12.50, 15.10, 15.26, 17.16, 18.55

Jablonec nad Nisou

X S X X X Vc X
4.59, 5.45, 7.40, 8.10, 10.59, 12.40, 13.11
+ X NL L NZ Z
13.12, 13.45, 15.04, 17.14, 17.14, 18.54

Jilemnice

X X X Pc Vc N
4.40, 5.40, 7.06, 8.30, 9.21, 12.20, 12.45
X X X
12.51, 15.10, 15.35, 17.26

Kolín

S +
15.05, 17.00

Plavý

X S X X X +
4.59, 5.45, 7.40, 10.59, 13.11, 13.12,
X
17.16

Praha

V N S N
4.50, 12.20, 13.15, 14.10, 15.55

Rokytnice nad Jizerou

X a X X X
4.42, 6.44, 9.21, 10.31, 15.10, 17.16

Semily

X X Pc V X X
4.50, 6.45, 7.24, 8.0, 12.20, 13.00, 13.03
(přes Příkrý)
N S X S c§ N
13.15, 14.10, 14.56, 15.05, 15.45, 15.55

+ N X
17.00, 17.02, 17.30, 20.54

Semily

X X X a X X +
4.40, 5.34, 6.24, 6.45, 9.25, 10.35, 12.07
(přes Bozkov)
X a X XN
12.50, 14.20, 15.25, 17.35

Stanový

X X X
6.50, 10.59, 13.11

Tanvald

X Vc X
8.10, 12.40, 13.45
(přes Příchovice)

VYSVĚTLIVKY:

označení spojů
bez označení jezdí denně

X jezdí v pracovní dny

a jezdí v sobotu a v neděli a ve státem uznaných svátcích

P jezdí v prac. den po dni prac. klidu nebo volna (Zpravidla v pondělí)

V jezdí v prac. den před dnem prac. klidu nebo volna (pátek)

S jezdí v den prac. klidu (sobota)

c jezdí pouze ve dnech školního vyučování

N jezdí v den prac. klidu před prac. dnem

+ jezdí v neděli a ve státem uznaných svátcích

§ jezdí od 9. 10. 1995

L jede v letním období do 3. 9. 1995

Z jede v zimním období od 4. 9. 1995

POZOR!!

Na všech linkách je velmi omezený provoz ve dnech 24. 12. - 1. 1. 1996. V tomto období je třeba použití autobusu konzultovat s vývěsním jízdním řádem přísl. linky, které jsou vyvěšeny na náměstí!

Ve všední dny je možno cestovat do Prahy také: 12.51 do Jilemnice
14.05 z Jilemnice

INZERCE

MÁME ZÁJEM O KOUPI DOMKU

ve Vysokém či okolí
na celoroční rekreaci.

Adresa pro případný kontakt:
manželé Formanovi
Prokopa Velikého 1378
250 82 Úvaly
fax 02/9972992

Zpráva redakce:

Redakce si vyhrazuje právo na úpravu a případné zkrácení dodaných příspěvků a zároveň upozorňuje, že z technických důvodů je toto dvojčíslem: červenec - srpen, za 6, - Kč.